

Razlaga določbe 18. člena in 20. člena ZPIZ-2

Določba **18. člena ZPIZ-2** opredeljuje drugo pravno razmerje. In sicer navaja, da se obvezno zavarujejo osebe, ki v okviru kakšnega drugega pravnega razmerja opravljajo delo razen, če so uživalci pokojnine oziroma opravljajo začasno in občasno delo dijakov in študentov v skladu s predpisi, ki urejajo to delo. Kot delo iz drugega pravnega razmerja se šteje delo oziroma storitev, kadar se plačilo, prejeto na podlagi tega pravnega razmerja, po zakonu, ki ureja dohodnino, šteje za dohodek, in ni oproščen plačila dohodnine ali ni drug dohodek po zakonu, ki ureja dohodnino.

Navedena določba se začne uporabljati s 01.01.2014 v skladu s sedmim odstavkom 430. člena ZPIZ-2.

Ugotavljanje in trajanje zavarovalne dobe na podlagi drugega pravnega razmerja določa 130. člen ZPIZ-2 v povezavi z osmim odstavkom 410. člena tega zakona.

Na podlagi podatkov DURS o osnovah, od katerih so bili plačani prispevki, bo ZPIZ v skladu s 130. členom po poteku koledarskega leta ugotovil obdobje zavarovanja in osnovo za izračun pokojninske osnove ter v svoji bazi evidencialne ustrezne obrazce o prijavi in odjavi zavarovanja ter podatkih o osnovi.

Potrebno je poudariti, da gre pri drugem pravnem razmerju za vstop v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pod zakonsko določenimi pogoji. Zato bo oseba, ki bo opravljala delo oziroma storitev na podlagi drugega pravnega razmerja, izplačevalcu prejemka podala **izjavo**, da ni upokojenec, da ne opravlja začasnega ali občasnega dela dijakov in študentov v skladu s predpisi, ki urejajo to delo in da ni vključena v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma je vključena v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, vendar za krajši delovni čas od polnega.

Na podlagi te izjave bo izplačevalec prejemkov obračunal prispevke iz naslova opravljanja drugega pravnega razmerja in sicer :

- če oseba ni vključena v obvezno PIZ na drugi podlagi, bo izplačevalec prejemka ob izplačilu po 01.01.2014 obračunal prispevek zavarovanca v višini 15,5% od bruto prejemka in prispevek delodajalca v višini 8,85% od bruto prejemka;
- če je oseba vključena v obvezno PIZ na drugi podlagi, bo izplačevalec prejemka ob izplačilu po 01.01.2013 obračunal le prispevek na podlagi 20. člena ZPIZ-2 za posebne primere zavarovanja in sicer v višini 8,85% od bruto prejemka.

Na podlagi tako obračunanih in plačanih prispevkov iz naslova opravljanja drugega pravnega razmerja bo Zavod prvič v letu 2015 za leto 2014 na podlagi podatkov Durs preračunal trajanje zavarovalne dobe in v primeru, ko :

- je zavarovanec v koledarskem letu z obvezno vključitvijo v zavarovanje na drugi podlagi dopolnil manj kot 12 mesecev, bo na podlagi preračuna trajanja zavarovalne dobe iz naslova drugega pravnega razmerja, dopolnil manjkajoča obdobja do 12 mesecev ali manj.
- zavarovanec ni vključen v obvezno zavarovanje na drugih podlagah, bo na podlagi preračuna trajanja zavarovalne dobe iz naslova drugega pravnega razmerja oblikoval obdobje v trajanju, ki izhaja iz plačila prispevkov.

Za razliko od določbe 18. člena ZPIZ-2, ki omogoča obvezno zavarovanje, pa **20. člen ZPIZ-2** določa posebne primere zavarovanja. Na podlagi tega člena so eksplicitno navedene osebe obvezno zavarovane za primer invalidnosti in smrti v primeru poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri opravljanju navedene dejavnost oziroma organizirane aktivnosti.

Prispevke, njihovo plačilo, zavezance za plačilo in način plačila pa določa Sklep o določitvi prispevkov za posebne primere zavarovanja, ki ga bo Zavod izdal na podlagi 143. in 186. člena ZPIZ-2. Sprejme ga Svet Zavoda, predvidoma konec meseca februarja, ko bodo znani tudi zneski posameznih prispevkov.

Prispevki za posebne primere zavarovanja se torej plačujejo le z določenim namenom, torej zavarovanje za primer invalidnosti in smrti v primeru poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri opravljanju navedene dejavnost oziroma organizirane aktivnosti in ne tvorijo obdobj zavarovanja.

Druga alineja 1. odstavka 20. člena ZPIZ-2 pa določa, da se za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, obvezno zavaruje oseba, ki v okviru drugega pravnega razmerja za plačilo opravlja delo iz 18. člena tega zakona, vendar pri opravljanju tega dela ni zavarovana na podlagi 16. ali 18. člena tega zakona.

Po četrtem odstavku 143. člena ZPIZ-2 se stopnja prispevka za posebne primere zavarovanja za zgoraj navedene osebe, določi po stopnji prispevka za delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po zakonu, ki ureja prispevke za socialno varnost, to je 8,85%.

Za zgoraj navedene osebe 148. člen ZPIZ-2 določa osnovo za plačilo prispevka in sicer je to vsako posamezno plačilo za opravljeno delo oziroma storitev, prejeta na podlagi drugega pravnega razmerja, ki se po zakonu, ki ureja dohodnino šteje za dohodek, razen če gre za plačilo prejeta na podlagi drugega pravnega razmerja, na podlagi katerega je oseba zavarovana po tretjem do petem odstavku 20. člena tega zakona.

Iz zgoraj navedenega izhaja, da bo za osebo, ki je obvezno vključena v pokojninsko in invalidsko zavarovanje in poleg tega opravlja še delo na podlagi drugega pravnega razmerja, iz tega naslova izplačevalec prejemka zavezan plačati prispevek v višini 8,85% od bruto prejemka. Vse ostale osebe navedene v 20. členu ZPIZ-2 pa so zavezane k plačilu »pavšalnega« zneska prispevka za posebne primere zavarovanja.